

המוזכרים המדעיים האדונים איתן, דותן, הנמן, מדן, מנצור.
הצטדקו: הגב' גרבל והאדונים אירמאי, אפרת, בן־נון, מירסקי, מלצר, סדן.
קרא, שפאן.

סדר־היום: א. הודעות ואישור זיכרון הדברים מישיבות ל"ה—ל"ו
ב. נטיית השם, פרק א': הקמץ הגדול (סיום הדיון)

א. הא' טור־סיני: מזכיר את הרב חיים יהושע קאסאווסקי ז"ל, והנוכחים מכבדים את זכרו בקימה.

אושרו זיכרונות הדברים של ישיבות ל"ה—
ל"ו.

ב. הא' טור־סיני: בשתי הישיבות הקודמות דננו בקיום הקמץ ובביטולו, והיום אנו מקווים לגמור את הדיון הזה. זכות גדולה היא לפרופ' בן־חיים, שכינס את כל הדברים וקרא לישיבה את הוועדה ואת המערערים על הצעותיה. היום מובאת לפנינו הצעה מוסכמת, ואבקש מהא' בן־חיים, שיתן לנו דו"ח והסבר.

הא' בן־חיים: בארבע הישיבות האחרונות של מליאת האקדמיה נידונה הצעת הוועדה לענייני הדקדוק רובה ככולה, ונתקבלו החלטות כמעט בכל הסעיפים שנידונו. בשני סעיפים בלבד, בכלל ג' ובכלל י"ז, נדחתה ההחלטה—לפי בקשתנו— מפני שרבה בהם המחלוקת במליאה, וביקשנו שתינתן שהות לוועדה לחזור ולברר את הסעיפים האמורים. כדי להקל מן המליאה את הדיון וכדי לקצרו— ואנו מצווים לסיימו הערב— ראינו לזמן את המערערים העיקריים על הצעת הוועדה עם הוועדה ולשתפם בבירור הסעיפים האלה, וכן בבירור הסעיפים המעטים, שעוד נשארו לדיון במליאה. הישיבה המורחבת של הוועדה הייתה בל"ג בעומר, והשתתפו בה 14 חברים מ־16 שהוזמנו— מליאה זוטא. בישיבה, שנמשכה 4 שעות, הצלחנו להתפשר ולהביא לפני המליאה הצעה מוסכמת. מבקש אני להדגיש, כי גם אותם החברים, שהיו אדוקים בהצעת הוועדה שהוגשה למליאה, נצטרפו עכשיו עם הרוב, וההצעה החדשה מובאת על דעת כל המשתתפים, חוץ מאחד הפרטים הקלים. ראיתי להדגיש דבר זה, שאעפ"י שלא נשתנו דעותיהם של החברים האלה בצדקת טענתם, בין מן הצד המדעי ובין מן הצד המעשי, היה חשוב לוועדה מעל לכול להביא פרשה זו לידי סיום היום, כדי שתצא בקרוב הודעה מצד האקדמיה אל משרד החינוך באחת השאלות הסבוכות ביותר של לימוד הלשון העברית ודקדוקה.

אני מבקש אפוא מן המליאה לדון בכלל ג', בתוספת לכלל ד' ובכלל י"ז לפי ההצעה המתוקנת, שהמזכירות הגישה לכם היום (קורא את ההצעות):

במקום כלל ג' יש לקרוא:

הקמץ מתקיים במשקל קָטַל בהברה פתוחה.

יוצאים מכלל זה השמות פָּתַב במשמעות ספר, שָׁטַר: פְּתָבִי ביאליק, שְׁטָרִי חוב, שְׁטָרוֹת חוב.

השם פָּתַב במשמעות צורת האותיות ואופן הכתיבה נוטה בקיום הקמץ (פְּתָבִיהֶם של עמי אירופה הם משמאל לימין).

אמנם רוב חברי הוועדה סברו, שרצוי להבחין בנטייה בין פְּתַב במשמעות 190 ובין פְּתָב במשמעות אותיות, אבל אחדים מערערים על כך, ואני מציע, שיוחלט תחילה על הכלל, שהכול מודים בו, ואח"כ על הפסקה השנויה במחלוקת. אוכיר, שלצערנו שכחנו לדון גם במלה סָתוּ, בארמית סְתוּא, וממנו סְתוּנִית, ואיני רואה שום טעם, שלא תהא כלולה בכלל. הא' ייבין: אין לי שום התנגדות לניסוח, שניסחה הוועדה, עם שני היוצאים מן הכלל.

אבל אני מתנגד להבחנה בין שתי המשמעויות של כתב. אני מציע, ששניית כתב תהיה אחידה. הא' טורסיני: אם תידחה הפסקה האחרונה בעניין כתב, נמחק את המלים "במשמעות 190".

הא' ייבין: עד היום אין איש קורא פסקי דין. "פסקי דין" היא אחת המלים הרווחות ביותר.

הא' טורסיני: אנו מצביעים עתה על המשפט הראשון: "הקמץ מתקיים במשקל קָטַל בהברה פתוחה".
הסעיף נתקבל ללא התנגדות.

הא' טורסיני: עכשיו נפתח הדיון בכתב במשמעויות שונות, ובפסק.

הא' ברגרין: גם אני סבור, שאין מן הצורך להבחין בנטייה בין שני מיני כתב. בנוגע לפסק שוב אזכיר, שמות סגוליים רבים במשקל דבש (בפתח) ושמות במשקל כתב (בקמץ) נתערבבו כבר בתקופת הגאונים. היום אנו מנקדים את רוב השמות האלה בקמץ, וכן פסק. אני מציע להוציא שלושת השמות האלה מן הכלל: פְּתָבִי, פְּתָבִי ת מ י ד ; שְׁטָר, שְׁטָרִי, שְׁטָרוֹת ; וכן פֶּסֶק, פֶּסְקִי.

הא' מדן: מן המקורות אין הכרע, אם המלה היא פֶּסֶק בקמץ, או שמה היא פֶּסֶק בפתח. לא נחלקה הוועדה על כך, כי צורת הנסמך ברבים תהיה פֶּסְקִי-דִין, בביטול הקמץ, אלא שהעדיפה הוועדה לגזור צורה זו מן פֶּסֶק בפתח על משקל דְּבֶשׁ, סֶבֶךְ — כדון, ולא מן פֶּסֶק בקמץ בתורת יוצא מן הכלל.

הא' שירמן: בנוגע לְפְתָבִי — פְּתָבִי אני חושב, שהחידוש שבהבחנה מוצלח. המלה הזאת נחוצה לנו. נדע, שבכתבי האומות השונות הכוונה לצורת האותיות, ואם לא כן, על המתנגדים להציע מלה חדשה להוראה זו.

הא' בן-חיים: הא' ברגרין, ייבין ואני מציעים, שנכניס פסק בין היוצאים מן הכלל. במשקל של דבש באות שתיים או שלוש מלים במקרא, ואין להרחיב משקל זה, שבמבטא בלא כך אינו נבדל מן קָטַל. לעצם ההבחנה שבין כתב בהוראת ספר לכתב בהוראת מערכת אותיות, סובר אני, שאין יסוד כלשהו להבחין בנטייה בין המשמעות היסודית למשמעות המושאלת. אבל השגתי מכוונת בעיקר לצד המעשי שבהבחנה. בציבור (כעדות המילונים) יש מבוכה, מהי הצורה הנכונה, פְּתָבִי או פְּתָבִי, ונתבקשנו לתת תשובה ברורה. אמרנו: נכון לומר פְּתָבִי הקודש וכיו"ב ואין לומר פְּתָבִי הקודש וכיו"ב. אם אנו מכשירים פְּתָבִי באחת המשמעויות, יכבד ממי שאינו משכיל במיוחד להבחין, אימתי פְּתָבִי נוהג, ואימתי פְּתָבִי נוהג. כיוון שמלת כתב במשמעות ספר היא העממית, ואילו כתב במשמעות מערכת אותיות משתמשים בה ברגיל מורים, ושימושה של המלה מצומצם יותר — אל נחוש לאפשרות של טעות הבנה. חזקה על מורים ויוצא בהם, שידעו לנסח את דבריהם בלא לגרום לטעות הבנה. בקיצור, מתן הכשר לצורה פְּתָבִי במשמעות מוגדרת יתפרש על כורחנו כמתן הכשר לצורה במשמעות שכולנו מודים, שאין הצורה כשרה לה. אני מציע שנשאיר שטר, כתב, פסק כיוצאים מן הכלל.

הא' סלושץ: המסורת של האשכנזים היא פְּתָבִי. לעומת זאת אומרים שְׁטָרוֹת, שְׁטָרִי.

הא' פרץ: צדק הא' בן-חיים בהצעתו. הרי מערכת השמות מסובכת, ואם בידינו אפשרות להקל, אל נכביד ונשאיר צורה אחת. את משמעות המלה כתב יבינו מתוך הקונטקסט.

הא' רבין: למעשה כתב במובן "ספר" אינו קיים ביחיד. פְּתָבִי (כתבי ביאליק) קיים רק ברבים. הכתב של ביאליק לא יובן כרמז לדבר שכתב, אלא לעצם אופן כתבו. כתבי־יד קיים, ודווקא כאן חשוב להבדיל בין פְּתָבִי־יד במובן ספרים ופְּתָבִי־יד כצורות של כתיבה. כתב פְּתָבִי מלה רגילה, שאסור להוציא מן הכלל בלי צורך מיוחד.

הא' טורסיני: היא באה בספרות התלמודית.

הא' בורלא: יש כתבי הקודש, ולית מאן דפליג. כתבים, כתבי — לא במובן ספרים, אלא צורות כתב — אפשר להעשיר השפה במושג אחר זה, ויש צורך להבדיל. הקהל יתרגל. פסק — האנשים אומרים פסקידין, וצריך להשאיר בצורה זו.

הא' טורסיני: הייתי מקודם בעד הבחנה בין כתב במשמעות סוג אותיות לכתב במשמעות ספר. אבל אל נכניס ערבוביה כאן במקום להבהיר. במקום כתבי אפשר לומר — סוגי כתב. אני מציע אפוא: יוצא מן הכלל כתב, שטר וגם פסק, אם מנקדים פסק בקמץ.

הא' לייבל: פסקו, פסק — זו צורה חדשה.

הא' שלי: אם אפשר לומר פסק כמו דבש, היה זה רצוי מאוד. האפשרות לאמור פסקו במקום פסקו תקל על הדיבור, כי פסקו לא נעים לאוזן.

הא' טורסיני: אתה גורס פסק בפתח?

הא' בן-חיים: במבטא הספרדי אין מבחינים בין קמץ לפתח. יש מלים מועטות כגון דבש, דבשי, ועכשיו מציע הא' שלי להוסיף עוד יוצא מן הכלל. יש מסורות לכאן ולכאן. חתך יהיה חתכי, וכדומה. אם זה שייד ליוצא מן הכלל, הרי זה שוכן במסגרת היוצא מן הכלל. הא' טורסיני: מי בעד ההפרדה בין כתב במשמעות ספר — כתב, כתבי — ובין כתב במשמעות סוג הכתיבה — כתבי?

בעד ההצעה הצביעו 7.

מי בעד נטיית כתב בצורה אחידה?

בעד ההצעה הצביעו 13.

ההחלטה: כתב, כתבי בכל משמעות המלה. אושר כלל ג' (בנוסחו החדש) בהשמטת המלים במשמעות ספר ובהשמטת המשפט האחרון.

הא' טורסיני: יש הצעה להוסיף את הסמיכות פסקי, גם לדעת הגורס פסק בקמץ ביחיד. הא' בן-חיים: הואיל ויש גם מסורת: פסק, פסקי, הרי מי שאומר פסקו, מוטב שיאמר ביחיד פסק ולא פסק.

הא' ריבלין: איננו כותבים מילון ומחליטים על כל מלה, איך היא נכתבת. הכותב פסק בקמץ יאמר פסקו.

הא' טורסיני: מתפקידנו גם לקבוע, מהו הנכון. אולי ננסה בצורה זאת: "גם במלה פסק, שרבים מבטאים אותה פסק בקמץ, יש לומר בסמיכות הריבוי: פסקי". מי בעד הצעה זאת?

בהצבעה הוחלט להוסיף על היוצאים מן הכלל: פסק — פסקידין.

הא' שלי: מציע להעביר פסק לשמות המנוקדים בפתח.

הא' טורסיני: אין אנו דנים כעת על כך. ההצעה יכולה לבוא לפני ועד הדקדוק.

הא' פאייאנס: איך ינקדו פסקידין לפי זה? לפי דעתי בפתח.

הא' טורסיני: כבר דננו בשאלה זו. בסמיכות היחיד כותבים בפתח. אנו דנים בסמיכות הריבוי.

במקום כלל ד', החלק האחרון, יש לקרוא:

השמות הבאים נוטים בקיום הקמץ: גמרה, חזרה, סברה, שרה. נחלקו הדעות בדבר השם דרשה.

(השם וצעה, הנמנה כאן בין השמות שבביטול הקמץ, בא בנטייתו בפתח תחת ז-וועת).

הכלל גופו כבר נקבע ע"י המליאה.

הא' בן-חיים: יש כ-200 מלים במשקל קטלה, והכרענו תחילה, שהנטייה תהיה ע"ד ברכה, נדבה. הוצאנו אז מן הכלל גמרא וקבענו שתי צורות נטייה למלים: דרשה, חזרה, סברה, פשרה. עכשיו, בישיבה האחרונה של הוועדה, החלטנו לנהוג בכל השמות שבמשקל זה ע"ד נדבה, חוץ מארבע המלים האמורות בהצעה. בעניין דרשה הייתה מחלוקת. חשבנו, אולי מוטב שתהיה מלה אחת פחות בסעיף היוצאות מן הכלל.

הא' טור-סיני: מי בעד המשפט הראשון שבהצעת הוועדה ("השמות הבאים נוטים בקיום הקמץ: גמרה, חזרה, סברה, פשרה")?

ההצעה נתקבלה ללא התנגדות.

הא' טור-סיני: עכשיו אנו מצביעים על דרשה. — מי בעד דרשת?

בעד ההצעה הצביעו 19; בעד דרשת הצביעו 4.
הוחלט: דרשה, דרשת, דרשות יו.

הא' טור-סיני: היש מי שמערער על ההצעה זועה — זועת?

בעד ההצעה הצביעו 12.

הוחלט: זועה — זועת.

הא' ריבלין מציע להשאיר את הקמץ בנסמך זועת.

הא' בן-חיים: נטיית זועה לא הובאה לדיון, כי כבר הייתה החלטה. מה שמואב כאן הוא התנועה של זי"ן, אם ע"פ צוחה, צוחת, או ע"פ רוחה, רוחת.

הא' טור-סיני: מי בעד חידוש הדיון במלה זועה?

בעד חידוש הדיון הצביעו 6; נגדו — 11.

הא' פרץ: הוחלט, שלמלה עזרה שלוש צורות בנסמך יחיד: עזרת, עזרת, עזרת. הטעם לכך: הן רווחות כמסורות בישראל. אם כל המסורות טובות, אין צורך בדיון על כך במליאה. תרשום המזכירות המדעית את כל הצורות הרווחות בקהילות ישראל שבכל העולם, ובוה נגמר העניין. אולם הרי תפקיד האקדמיה בתקופה זו של קיבוץ גלויות הוא ליצור ל ש ו ן א ח ת לכל עם ישראל. הרי לשם גיבוש העם מכל הבחינות נתכנסנו כאן בישראל. ואם יש לאקדמיה רשות חוקית להחליט, צריך שיהיה לה גם העו להחליט על צורה אחת, בניגוד לכמה מסורות. וניתן את הדעת, כי בשם אחר הייתה האקדמיה נאמנה לתפקידה — במלה ערבות. גם בשם זה כמה מסורות: ערבות, ערבות, ערבות ואף ערבות (בעניין אחד: היות ערב, אחראי, למשו). ובכל זאת החליטה האקדמיה על צורה אחת. אני מציע צורת עזרת, כי זוהי הצורה המקובלת ביותר בפי משכילים בישראל, היינו, זאת היא המסורת האחרונה שלנו. אולם אם הרוב יהיה בעד אחת משתי הצורות האחרות, אקבל אותה, העיקר שתהיה צורה אחת בלבד.

הא' טור-סיני: אעפ"י שהוצעה צורה אחת לעזרה, נמצא בהצבעה, שלוש הצורות כשרות, ולא היה רוב לשום צורה, אלא רוב הדעות היה להכשיר את שלוש הצורות. הא' פרץ סבור, שזהו מצב לא רצוי, והוא מערער. אני שואל את המליאה, אם היא מוכנה לפתוח דיון חדש בעניין זה.

הא' שירמן: האקדמיה, עד כמה שאפשר, צריכה לקבוע נוהג אחד, אבל גם בשפות אחרות יש נהגים שונים, ואין זה אסון, אם יהיו כאן שלוש הצורות.

הא' טור-סיני : והרי הצעת נוסחו המתוקן של כלל י"ז :

משקלי מְקָטְלָה, תְּקָטְלָה משורשי ל"א נוטים בביטול הקמץ הן ביחיד הן ברבים (ע"ד המקראי-משצאת מן מְשָׁאָה; מְדָשָׁאָה, מְדָשָׁאָת־; תּוֹצְאָת־; תּוֹצְאָתִיו; מוֹבְאָתִיו. הא' בן-יחיים : בכלל זה חל שינוי. הסיבה : יש שתי אפשרויות במקורות : או לקיים את הקמץ ביחיד בהסתמך על כגון חֲטָאָתוּ, או לבטלו ע"ד מְשָׁאָת־. הוועדה חשבה, שהכלל במקרא לקיים קמץ ביחיד, ולא לקיים אותו ברבים (חֲטָאָתוּ — תּוֹצְאָתִיו). עכשיו הלכה הוועדה והפכה יוצא מן הכלל במקרא (מְשָׁאָת־) לכלל, כדי לפשט את לימוד הלשון. על כך עמד חברנו שבטיאל בוועדה. עדיין נשאלת שאלה אחת: מה דרך הנטייה של הרבים : פְּתָאָתִיו, דְּגַמָּאָתִיו, מְקָאָתִיו או פְּתָאָתִיו וכו'. הייתה דעה, שאין להשתמש בצורה זו (באל"ף) בכינויים. הוועדה לא יכלה להכריע בין הדעות ולא הציעה הצעה מוסכמת.

הא' טור-סיני : שאלת הנטייה של הריבוי מְקָאָתִיו וכדומה היא שאלה לחוד. אם גורסים כאן תוספת אל"ף גם בנטייה, כדאי לנהוג לפי הכלל ולומר גם : מְקָאָתִיהָ, בשווא. מי בעד ההצעה כפי שהיא מנוסחת לפנינו ?

בעד ההצעה הצביעו 17 ; נגדה — 1.

נתקבל עיקרו של כלל י"ז לפי הצעת החדשה של הוועדה.

הא' טור-סיני : על מה שאישרנו היום בסעיף י"ז יש להוסיף מה שכתוב בהמשך הסעיף הזה בהצעה הראשונה.

הא' בן-יחיים : יש להוסיף בסעיף י"ז עוד פסקה האומרת, אם צורת רבים כגון פתקאות, שלשלאות קיימת בכינויים, ואם כן — בקמץ או בשווא. ידועה לי במקרא רק מלה אחת בנטייה זו : נְאָיוֹת — גֵּיאוֹתֶיהָ ביחזקאל. בצורות שבטופסי המשנה הרגילים מקואותיה, מקואות אין ניקוד. אבל ליון ניקד בכל אלה בשווא. תפקיד הוועדה לא היה להכריע, אם יש לבטל צורה כמו מקואותיה, אלא היה תפקיד דקדוקי לומר : אם יש צורה זו — כיצד נגד אותה ? הצעתי — להשאיר שתי צורות (מְקָאָתִיהָ, מְקָאָתִיהָ) ולא לאסור אחת מהן. אזכיר, למען השלמות, שגם בטפסינו הרגילים יש פרפראות, פרפרותיו.

הא' לייבל : אם תקוים צורת הריבוי של שם עצם נקבה עם אל"ף לפני — ות, עלולה היא לדחות את הצורה התקינה בכל שם עצם נקבה. צריך להיפטר מאלפי"ן אלה, שבאו ללשון מתוך השפעות זרות, גם בריבוי בלא כינוי.

הא' טור-סיני : אין אנו עוסקים כעת בבעיה זאת, לא בצורה באל"ף ולא בצורה ביו"ד נוספת. קיימת צורת ריבוי באל"ף נוספת בלשון, ואל"ף זו בסמיכות צריכה לבוא בשווא לפי הכלל. אין לעשות יוצא מן הכלל במלים אלה. בכל המלים, שיש בהן בריבוי אל"ף, הקמץ שלפני אל"ף זו נהפכת לשווא בסמיכות ולפני כינויים.

הא' בנעט : צורות הרבים עם אל"ף יש בהן הקלה, כי היא מרשה לבטא הרבים כמו היחיד : עֶסְקָה — עֶסְקָאוֹת, ולפי שיש ההקלה הזאת, יש להמשיך כך בריבוי בסמיכות ולפני כינויים. אבל "שִׁלְשָׁאוֹתֵיכֶם" — זהו קושי גדול.

הא' טור-סיני : אין דנים כאן על קיום צורות אלה או ביטולן, אלא רק על ניקודן. איני בעד הוספת כינוי לשלשלאות. אם יזדקק משהו למלה זו — עלינו להחליט כיצד ינקדו אותה ; וכדאי לא להכניס ללשון צורות מיותרות. נאמר מְצָאָתִיו, ולא מְצָאָתִיו בקמץ, אבל יש להיזהר מצורות ארוכות ביותר.

מי בעד ההצעה שלפנינו — מקראות — וכו' ?

בעד ההצעה הצביעו 14 ; בעד שמירת הקמץ בצורות אלה — 6.
הוחלט, שהקמץ מתבטל בנטיית הריבוי
של שמות בעלי אל"ף נוספת (כמו פסקה
2 של כלל י"ז בהצעה הראשונה).

הא' מלמד: בשמות שאינם מקראיים יש להשמיט את האל"ף בצורת הסמיכות והנטייה
בריבוי, ולפי זה לא שלשלאותיו, אלא שלשלותיו.
הא' טור-סיני: אנו עוסקים רק בפרשה, מה גורלו של הקמץ לפני האל"ף הנוספת.
הא' לייבל: כל שמות העצם האלה המופיעים באל"ף בריבוי אנו מוצאים ביחיד ב"ת,
ואפשר לנקדם כתיקונם הדקדוקי.
הא' טור-סיני: אתה צודק, אולם אין זה מעניין הדיון הזה. רצוי, שכל דבר יידון בוועדה,
לפני שיבוא לדיון במליאה.

הא' מלמד: אפשר להוסיף הערה, שאפשר לכתוב מלים אלה, שדגנו בהן, גם בלי אל"ף.
הא' ברגגריין: ד"ר מלמד דיבר על השם מקוה, ובאמת במקום הצורה מקואות יש
בנוסח א"י (כ"י קויפמן ומתניתא דבני מערבא, מהדורת וויליאם לז) רק מקווח, ושום אדם לא
יפסול צורה זו. בצורות בעלות סיומת —אות יש מקיימים את הקמץ בנטייה, כגון במשניות
דפוס ליוורנו, ויש מבטלים אותו, כגון חנוך ילון. הוועדה מציעה ביטול הקמץ כדי להשוות
את מידת הלשון.

הא' בן-חיים: יש מלה אחת, שלא יהא אפשר לומר בלא אל"ף גם בנטייה והיא משתאות.
נשאלת השאלה: האם נאמר, שהריבוי של משתה בכינויים הוא משתים בלבד? נדמה לי
שאינו לפסוק שאין נטייה למשתאות, אבל איד ננקד: משתאות או משתאות? אני מבקש
שהמליאה תחווה את דעתה על נטיית משתאות.

הא' טור-סיני: ברוב המקרים אפשר לבטא מקוואותיו, מרחצותיו.

הא' בן-חיים: עם קבלת ההלטה בכלל זה נסתיימה עיקר עבודתנו. נשאר לדיון עוד
כללים מעטים. (קורא כלל י"ח):

צורות הבינוני של ע"ו קל מקיימות את הקמץ בהברה פתוחה, כגון:
רץ, רצים, רצי; קם, קמים, קמי; (אבל בסמיכות יחיד רץ, קם); קמה, קמת,
קמתו, קמות, קמות.
ולפי כלל זה נוטים השמות: דת, דתיהם; עב, עבי; רז, רזיהם; בכה, בכת; במה,
במותיו.
וכן מתקיים הקמץ של מצד, מצדה מן צוד), מערה מן עור או ערר).

כלל י"ח נתקבל ללא התנגדות.

הא' בן-חיים קורא כלל י"ט:

הקמץ של האות מ' בשמות משורשי הכפולים מתקיים, כגון: מגן, מגנים, מגני; מעו,
מעז; מסד, מספים.

כלל י"ט נתקבל ללא התנגדות.

הא' בן-חיים קורא כלל כ':

הקמץ מתקיים ברבים של השם שבוע: שבועות, שבועות, שבועותכם; ביחיד וברבים

הא' בן-חיים קורא פסקה ב' של כלל כ"ב :

(ב) במשקל קָטַל : גְּמַל, שָׁפָן, קָטָן, עֶצֶב, שָׁלַב - גְּמָלִים, שְׁפָנִים, קָטָנִים, עֶצְבִּים, שְׁלָבִים.

יש אנשים האומרים שָׁלַב, ולא שָׁלַב.

הא' טור-סיני : מי בעד קבלת פסקה זו ?

פסקה ב' של כלל כ"ב נתקבלה ללא התנגדות.

הא' בן-חיים קורא פסקה ג' של כלל כ"ב :

(ג) בשמות, כגון: עֶקְרָב, עֶקְרָבִים; יָם (במקרא סמיכות ים-, אבל ים-סוף), יָמִים;

אוֹלָם, אוֹלָם- (במקרא בנסמך אוֹלָם-), אוֹלָמִים, אוֹלָמוֹת; אֵילָם, אֵילָמִים, אֵילָמוֹת.

תימחק המלה כגון.

פסקה ג' של כלל כ"ב נתקבלה ללא התנגדות.

הא' בן-חיים : משהכריעה המליאה בכל סעיפי ההצעה, ניתנה לוועדה האפשרות לנסח מספר כללים פשוטים. נוסח הכללים יישלח לכל חברי המליאה, ואם לא יהא ערעור - יישם בחלטתו ויועבר לידי שר החינוך. כמובן יוכלו החברים להביע דעתם בכל דבר ניסוח, ואפילו לדרוש דיון בו במליאה.

בשם הוועדה אני מודה למליאה.

הא' מלמד : נביע תודה לוועדה על העבודה הגדולה שעשתה, ובראש ובראשונה לפרופ' בן-חיים.

המליאה מביעה תודתה במחיאת כפיים.

הא' טור-סיני : הא' פרץ מציע תיקון ההחלטה בנוגע למלה עֶקְרָ.

הא' פרץ : היה לי פעם צורך מיוחד לדעת את ניקוד עֶקְרָ - בק' קמוצה או בק' שואית. בדקתי את הדבר ופניתי לכמה אישים ותשובה ברורה לא קיבלתי. היו שתי דעות לגבי ניקוד עֶקְרָ. סוף-סוף החלטתי לקבל את הצעת הקמץ, בייחוד כשמר חנוך ילון ומר אריה פאיאנס תמכו בה. קראתי לספרי "עֶקְרָ התחביר העברי". צורה זו של עֶקְרָ נתקבלה בארץ. אם נשים לב, שספר זה יצא עד עכשיו בשלושים אלף טפסים, היינו, שמספר רב של מורים ותלמידים קיבלו אותה כעובדה, הרי נוכל לראות את הק' הקמוצה כשולטת בלשון. הרי עובדה זו אינה פחותה מניקוד באיזה כתב יד. אני מציע לנקד עֶקְרָ בק' קמוצה.

הא' בן-חיים : הכללים הם פשרה. למשל, היו חברים, שהתנגדו לקיום הקמץ בנטיית קָטַל, והם קיבלו את דעת הרוב ; וכמו שכתבו עֶקְרָי, כתבו רבים גם בְּנִינָה האוחה, ועתה יצטרכו לתקן בְּנִינָה.

הא' טור-סיני : מי בעד פתיחת דיון חדש בשאלת עֶקְרָי - עֶקְרָי ?

הדיון בשאלה זו נדחה ברוב דעות מכריע. אושר פרק הקמץ הגדול¹.

1 הכללים מתפרסמים בראש כרך זה 'עמ' 91-94 וב'רשומות', ילקוט הפרסומים 872, מיום י"ז באלול תשכ"א, עמ' 1965 ואילך.